

LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ ÚČETNICTVÍ ÚSC

BPV URVS jaro 2015

Irena Opluštilová, oplustii@econ.muni.cz

Katedra regionální ekonomie a správy

ÚČETNÍ REFORMA

v oblasti veřejných financí

- Usnesení vlády č. 561 ze dne 23.5.2007
 - Schválení vytvoření účetnictví státu od 1.1.2010
 - (Příloha č.1 – vymezení základních principů)
- CÍL – vytvoření podmínek pro efektivní zajištění správných, úplných a včasných informací o hospodářské situaci státu a příslušných účetních jednotek

Mezinárodní východiska reformy

- Mezinárodní účetní standardy (IAS), mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS)
 - pro účetnictví veřejného sektoru málo vhodné
 - Rada pro mezinárodní účetní standardy pro veřejný sektor (IPSASB),
 - IPSAS jako doporučení
 - Evropský systém národních a regionálních účtů (ESA 95)
-

Základní cíle účetní reformy (1)

- účetnictví státu v analogii s účetnictvím podnikatelských subjektů
 - tak, aby výkazy reálněji vypovídaly o majetkové a výkonové situaci účetních jednotek
 - efektivní zajištění relevantních informací o hospodářské situaci státu a příslušných vybraných účetních jednotek
 - odstranění roztržitosti jednotlivých evidencí a výkazů účetních jednotek napojených na veřejné rozpočty a majetek státu
-

Základní cíle účetní reformy (2)

- zjišťování informací za celou ČR, zkvalitnění informací za jednotlivé vybrané účetní jednotky
- elektronizace a digitalizace účetních záznamů - snížení administrativní náročnosti
- centrální úložiště účetních dat vybraných účetních jednotek - základ pro sestavení konsolidovaných účetních výkazů za ČR

Hlavní změny v účetnictví (1)

- vytvoření souboru podmínek k zajištění relevantních informace o majetkové a finanční situaci státu;
- přesnější účetní evidence a vykazování majetku státu a ostatních vybraných jednotek;
- odstranění úzké vazby mezi účetnictvím a rozpočtem, zrušení velké části dosavadních kontrolních okruhů a vazeb;

Hlavní změny v účetnictví (2)

- aktuální princip,
 - změny v závěrkových výkazech,
 - nové účetní metody,
 - rozšíření oceňování vybraného majetku státu na reálnou hodnotu,
 - podrozvahové účetnictví,
 - změna účtové osnovy;
- možnost získávat důvěryhodné informace v reálném čase – dosud výhradně rozpočtové řízení založené na cash bázi.

Některé problémové oblasti zavádění účetní reformy

- v oblasti rozpočtování se dosud uplatňuje cash báze, přetrvává rozpor mezi legislativními normami upravujícími účetnictví a rozpočtovými pravidly v ČR
- ocenění některého majetku
- výrazné problémy plynoucí ze způsobu přidělování transferů

Základní pojmy – specifika ÚSC

- Účetní období – kalendářní rok
- Rozsah vedení účetnictví – v plném rozsahu

Právní úprava účetnictví ÚSC

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (v platném znění),
 - Zásadní změna zákonem č. 304/2008 Sb.
- Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky,
- České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 410/2009 Sb.
 - 701 a následující – jsou průběžně vydávány (v současnosti 701-710)

Další vyhlášky související s reformou

- Vyhláška č. 220/2013 Sb. - **o požadavcích na schvalování účetních závěrek** některých vybraných účetních jednotek
 - „**Technická vyhláška**“ o účetních záznamech – vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu
 - Vyhláška č. 449/2009 Sb., **o způsobu, termínech a rozsahu údajů** státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti...
 - „**Inventarizační vyhláška**“ – vyhláška č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků
 - „**Konsolidační vyhláška**“ – vyhláška č. 312/2014 Sb., o podmínkách sestavení účetních výkazů za Českou republiku.
-

Normy, které vymezují postavení a hospodaření ÚSC – zejména:

- Zákon č. 128/2000 sb., o obcích,
 - Zákon č. 129/2000 sb., o krajích,
 - Zákon č. 218/2000 sb., o rozpočtových pravidlech,
 - Zákon č. 243/2000 sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní ÚSC a některým státním fondům,
 - Zákon č. 250/2000 sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,
 - Vyhláška MF č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě,
 - a další.
-

Rozdílnost účetnictví ÚSC oproti podnikatelským subjektům

- ÚSC je veřejnoprávní korporace –»
 - jiná směrná účtová osnova
 - pozn.: obce a kraje mohou mít i podnikatelskou činnost
 - účty vztahujících se k rozpočtu ÚSC, které jsou odlišné od podnikatelských subjektů
 - peněžní fondy (pozn. dříve i majetkové)
-

Rozlišení mezi rozpočtovou a podnikatelskou činností

- Rozpočtová činnost
 - činnost, která je hlavním posláním ÚSC – cílem není dosažení zisku, ale snaha o rozvoj území a uspokojování potřeb obyvatel
- Podnikatelská (hospodářská) činnost
 - ÚSC může vykonávat i činnosti, při kterých se snaží dosahovat zisku
 - účetně sledována mimo rozpočtové V a N (AE, vybrané SÚ)
 - výsledky se promítají do rozpočtu vždy nejpozději ke konci kalendářního roku
 - mělo by být vnitřním předpisem upraveno, které činnosti sem patří, jaký majetek je při nich využíván

Vztah účetnictví a rozpočtu

- Rozpočet
 - několik pohledů na peněžní operace (klasifikace podle různých na sobě nezávislých hledisek)
 - peněžní toky jednotky v rozpočtové činnosti v průběhu jednoho roku
 - příjmově – výdajový
 - Účetnictví
 - jednoúrovňový systém, osnova syntetických účtů
 - komplexnější, obsahuje i informace o majetku, závazcích, pohledávkách
 - kontinuita v čase
 - nákladově – výnosový
 - Účetnictví a rozpočet spolu souvisí, doplňují se, jsou provázané
 - rozpočet je s účetnictvím provázán přes **rozpočtové účty**
-

Rozpočtové účty

- Účtová skupina 23 – SÚ 231, 236
 - Ale také další, zjednodušeně –jakýkoliv účet který se „chová“ jako bankovní účet v rozpočtové činnosti
 - Termínované vklady,
 - bankovní úvěry jsou-li výdaje hrazené přímo z úvěrového účtu
-

231 – Základní běžný účet

- veškeré peněžní prostředky (rozpočtové příjmy)
 - bankovní účet
 - pokud ÚSC nezřizuje peněžní fondy, přebytek hospodaření minulých let
 - přijaté prostředky z poskytnutých úvěrů
 - inkasované částky z prodeje vydaných dlužných CP
 - provázání informací v účetnictví a v rozpočtu
-

261 – Pokladna

- stav a pohyb peněz v hotovosti, šeků přijatých místo hotových peněz, poukázek k zúčtování
 - pokladní doklady
 - Od r. 2016 dva možné způsoby propojení s rozpočtovou skladbou
-

Původní způsob účtování pokladny

- neklasifikuje se rozpočtovou skladbou
 - převod prostředků do pokladny ze ZBÚ
 - » záloha poskytnutá pokladně
 - po konečném vydání prostředků z pokladny
 - » snížení položky záloha, zařídění na položku – interní účetní doklad
-

Pokladna – příklad – prostředky přijaté v hotovosti odvedeny na bankovní účet (ZBÚ)

	KČ	MD	DAL	pol.	§
Výběr prostředků z bank. účtu do pokladny	10 000	261	262		
Převod prostředků z bankovního účtu ÚCS do pokladny - bankovní výpis	10 000	262	231	5182	6171
Předpis příjmů z místního poplatku ze psů	8 000	315	606		
Příjem příjmů z místního poplatku ze psů v hotovosti	6 500	261	315		
Odvod příjmů na ZBÚ	6 500	262	261		
Přijetí prostředků na ZBÚ	6 500	231	262	1341	

Pokladna – příklad – záloha pokladně je navýšena o prostředky přijaté v hotovosti

	Kč	MD	DAL	pol.	§
Výběr prostředků z bank. účtu do pokladny	10 000	261	262		
Převod prostředků z bankovního účtu ÚCS do pokladny - bankovní výpis	10 000	262	231	5182	6171
Předpis příjmů z místního poplatku ze psů	8 000	315	606		
Příjem příjmů z místního poplatku ze psů v hotovosti	6 500	261	315		
Zúčtování příjmů – vnitřní účetní doklad	6 500	231		1341	
Navýšení poskytnuté zálohy pokladně o inkasované příjmy	6 500		231	5182	6171

Pokladna – příklad – výdaje uhrazené v hotovosti

	Kč	MD	DAL	pol.	§
Výběr prostředků z bank. účtu do pokladny	5 000	261	262		
Převod prostředků z b.ú. do pokladny dle výpisu z banky	5 000	262	231	5182	6171
Nákup kancelářských potřeb – v hotovosti	1 500	501	261		
Změna rozpočtové skladby dle účelu užití hotovosti	- 1 500		231	5182	6171
	+1 500		231	5139	6171

Nový způsob účtování pokladny

- Rozpočtová skladba od 1.1.2016 umožňuje přiřadit položky rozpočtu přímo k SÚ 261
 - pol. 4138, pol. 5348 (obojí § 6330)
-

- Lze používat pouze jeden z uvedených způsobů.

Peněžní fondy ÚSC

- ČÚS č. 704 – Fondy účetní jednotky
 - ÚSC zřizují peněžní fondy dobrovolně
 - Zřizovatel
 - zastupitelstvo obce
 - rada kraje, pokud si tuto působnost nevyhradí zastupitelstvo kraje
 - ÚSC nemusí mít zřízený žádný peněžní fond → prostředky soustředěny pouze na bankovním účtu (ZBÚ)
-

Statut peněžního fondu

- statut vydává ten orgán ÚSC, který peněžní fond zřídil
 - příjmy a výdaje peněžního fondu, specifikace použití prostředků fondu
 - může být vydán formou OZV
-

- peněžní fondy mohou být účelové
 - př. sociální fond obce
 - př. fond bytové výstavby
 - peněžní fondy mohou být bez účelového určení
 - př. fond rezerv a rozvoje
-

Účtování peněžního fondu

- Fond je napojen na rozpočet ÚSC
 - peněžní prostředky se ve fondu pouze ukládají, pokud mají být použity, převedou se zpět do rozpočtu
 - Peněžní operace jsou realizovány přímo z účtu peněžního fondu.
 - Pozn.: konsolidace
-

- SÚ 236 – běžné účty peněžních fondů – peněžní prostředky fondu
 - SÚ 419 – ostatní fondy – pasivní účet
 - SÚ 548 – tvorba fondů
 - SÚ 648 – čerpání fondů
-

Účtování o fondu

- a) Výsledkové – účtování tvorby a použití fondu přes 548, 648; zkresluje výši výnosů a nákladů
 - b) Zdrojové – pouze přes 401, 419
-

Pozn.: účet 401 je použit k tvorbě investičních fondů z odpisů u PO, dle ČÚS 704 je možné jej využít i u peněžních fondů ÚSC (AE!!)

- Je možná též přímá tvorba fondu (z výnosů, např. úroků z bankovního účtu fondu):

236 MD / 6xx D a 401 MD / 419 D

(např. SÚ 662, 603, 64x, 649, příp. 403 – pozor na rozpočtovou skladbu)

Použití fondů

- Zjednodušeně:
 - 5xx MD / 236 D
 - 419 MD / 401 (648) D
 - Náklady např.
 - 501 – spotřeba materiálu,
 - 569 – bankovní poplatky,
 - 511 – opravy a udržování, příp.
 - 042 – pořízení DM.
-

DĚKUJI ZA POZORNOST